

Domstolspodden

Avsnitt 16: Kortare tid från brott till dom – podden om snabbspår

26 mars 2019

Gäster: **Lena Egelin**, domare och domstolschef, Solna tingsrätt. **Ulrika Borg**, advokat, Krim Advokater. **Jörgen Nilsson**, sektionschef Polisen och projektledare Snabbare lagföring. **Christopher Cameron**, verksamhetsutvecklare, Solna tingsrätt.

Programledare: **Jesper Nietzsche**, presskommunikatör, Domstolsverket

---

Försöksverksamheten Snabbare lagföring handlar om målsättningen att tiden från att ett misstänkt brott har begåtts till att målet prövas i domstol ska bli kortare. Hur fungerar försöksverksamheten i praktiken? Och vad tänker man från en av de tre domstolar som deltar i försöksverksamheten? Vad tänker man från Polisen och ur en advokats perspektiv?

Välkomna till Domstolspodden!

Musik

JESPER: Och jag säger varmt välkommen Lena Egelin, domare och chef på Solna Tingsrätt.

LENA: Tack för det!

JESPER: Vad kul att du ville komma med i podden och prata om snabbare lagföring.

LENA: Självklart!

JESPER: Det gläder mig. Ulrika Borg, advokat på Krim Advokater.

ULRIKA: Mm.

JESPER: Jättevälkommen till Domstolspodden!

ULRIKA: Tack så mycket!

JESPER: Kul att du tog dig till Torsgatan för att prata om snabbare lagföring också.

ULRIKA: Det var nära kontoret.

JESPER: Det var nära kontoret? Det var liksom pragmatiska skäl från början.

ULRIKA: Ja.

JESPER: Det är bra. Jörgen Nilsson, sektionschef på Polismyndigheten och projektledare för Snabbare lagföring.

JÖRGEN: Det stämmer.

JESPER: Det stämmer, bra. Jättekul att du ville komma...

JÖRGEN: Tack.

JESPER: ...och prata om ett ämne som jag antar ligger dig ganska varmt om hjärtat också.

JÖRGEN: Ja, det har varit högst aktuellt, kan man säga, de senaste två åren. Och lär väl vara det ett tag framöver också, förhoppningsvis.

JESPER: Precis. Och Christopher Cameron, verksamhetsutvecklare på Solna tingsrätt, alltså där Lena är chef. Välkommen till Domstolspodden!

CHRISTOPHER: Tack så mycket!

JESPER: Jätteku! Ämnet för dagen är försöksverksamheten Snabbare lagföring. Vad är det vi ska prata om och vad är det som det här handlar om i praktiken? Jörgen, vill du börja att förklara för lyssnarna vad det är vi ska sätta tänderna i?

JÖRGEN: Ja, du berörde ju det lite grann i ditt intro vad det här är för någonting. Och det är ju i grunden ett regeringsuppdrag till rättskedjan, eller till rättsvårdande myndigheter som det heter så fint, om att gemensamt titta på handläggningen av enkla brott som är den absoluta bulken av våra ärenden egentligen, för att gemensamt hitta ett sätt att få en snabb lagföring av de här ärendena genom rättskedjan.

JESPER: Om man skulle börja med någon typ av exempel, för du talar om enklare brott och sen lagföring som kanske inte är vardagsmat för alla heller.

JÖRGEN: När vi pratar i våra termer så max tre år är straffskalan, men när vi pratar om enkla brott så är det trafikbrott, det är ringa stöld, enkla narkotikabrott och så vidare. Det är väl det enklaste och lättaste sättet att beskriva det på. Och som vi ser på det eller som våra FU-ledare ser på det så handlar det ju om ärenden där man ganska snabbt kan se vad som återstår i ärendet och man kan göra en beräkning ungefär hur lång tid det här tar att handlägga. Det är väl ungefär så som de brukar se på det. Men om man tittar på och konkret ska beskriva vad det här innebär för Polisen, så är det att vi poliser i yttre tjänst jobbar liksom med... ja, rätt saker. De gör rätt saker på plats, de har kontakt med förundersökningsledare på telefon som coachar dem i den här hanteringen. Sen har vi kopplat till det här, i myndighetssamverkan så har vi ett återkopplingssystem helt enkelt där vi också får en återkoppling till de här poliserna så att de ser vad som händer med arbetet som de har lagt ner. De får ta del av domen, får reda på vad det blev för böter och så vidare. Och det är just sådana saker som kan ske på plats, till exempel i vissa ärenden och under vissa förutsättningar.

JESPER: Om vi tar ett exempel, vi tar ett av dem... Vi tar en ringa stöld, för att börja i ett konkret ärende.

JÖRGEN: Ja, och i ett sådant ärende när man kommer dit på plats och så vidare, och gör de utredningsåtgärder som görs i ett sådant ärende, man håller förhör och de delarna, så har vi nu i och med den här nya lagstiftningen som vi har fått tillgång till möjlighet att utfärda böter helt enkelt på plats. Med fullmakter, som vi säger. Och den möjligheten har vi inte haft tidigare. Det är ett sätt i det här, att man har sett en möjlighet att skjuta fram ett mandat lite tidigare i rättskedjan helt enkelt för att få en... Ja, det som ändå skulle hända några steg senare tidigare i skedet. Så det är en del. Sen har vi också fått möjlighet till en ny delgivningsform som heter tillgänglighetsdelgivning i de ärenden där vi ser att här kan bli fråga om en rättegång i slutändan. Och om man ska beskriva med ord vad det innebär, utan att använda för mycket facktermer och så vidare, så handlar det lite grann om att polisen på plats i det här mötet med den misstänkte förklarar vad som blir gången framöver i ärendet. Utifrån vad ärendet innehåller och vad som har framkommit så ser man att det här ärendet kommer att vara klart inom den här tiden. Då kan man också meddela att nästkommande vecka finns det här att ta del av på Solna tingsrätt, till exempel, och då vet vederbörande det. Sen kan man också berätta att veckan därpå den här dagen så kommer det också att hållas en huvudförhandling.

JESPER: Och då är vi framme, Lena och Christopher, i er verksamhet. För utifrån det som Jörgen börjar prata om här, hur det kan gå till på fältet när ett misstänkt brott har begåtts, Domstolen, hur ser det ut när ni kopplas in och vad är det som händer här? Vad är det som har förändrats i försöksverksamheten med snabbare lagföring?

CHRISTOPHER: Mm, den stora skillnaden för oss är just att polisen redan på plats vid gärningstillfället kan boka en tid för huvudförhandling som är förutbestämd sen tidigare. Och vi också har bokat... tidigare har tillgängliga tider planerade en tid framöver.

JESPER: Ni har blockat i almanackan helt enkelt?

CHRISTOPHER: Ja, men precis. Enkelt uttryckt så är det blockat i kalendern. Sen när vi då får in handlingar från åklagaren så kan vi använda oss av den här delgivningsformen, som Jörgen nämnde också, tillgänglighetsdelgivning. Vilket då innebär att vi tillgängliggör handlingarna på domstolen ungefär en vecka innan förhandling. Och sen skickar vi givetvis ut handlingarna också till den tilltalade, men vi behöver inte invänta någon bekräftelse eller på en ytterligare delgivning från den tilltalade, utan man är delgiven. Man har tagit del av handlingarna.

JESPER: Och redan här tänker jag, delgivningsbegreppet, kan man översätta det till enkel svenska?

CHRISTOPHER: Bekräfta mottagande.

JESPER: Bekräfta mottagande.

LENA: Egentligen är det en ganska gammal konstruktion, det vill säga det finns regler som visar, där domstolen kan luta sig tillbaka och säga att nu har vi gjort det vi ska så att till exempel Christopher vet att han ska komma till Domstolen. Och det finns en mängd sådana sätt att göra det på. Det vanligaste har ju varit att man skickat ut ett papper och så följer det med ett kvitto och så skickar du tillbaka ditt kvitto där det står att ”Jag har fått dem här pappren, så jag vet det”. Då är du delgiven. Sen finns det olika konstruktioner av det här som kanske har kommit fram genom åren. Alla människor vill inte skicka tillbaka det där kvittot utan då får vi jaga dem lite grann, och då kan man jaga dem med en stämningsman som de flesta känner till. De finns i alla fall i amerikanska filmer.

Skratt

JESPER: Ja, de är nog inte helt obekanta i Sverige heller.

LENA: Nej, och de kommer och knackar på och så där och om inte det funkar så kan man skicka polisen hem till någon för att jaga fatt i den här personen och få... Antingen så skriver han på då eller så säger polismannen så här i något intyg att ”Jag har lämnat det här pappret till den här personen”. Sen finns det ett annat sätt som vi har använt också i sådana här enkla mål tidigare där vi skickar ut ett kuvert. Vi skickar ut ett brev till personen och så skickar vi ut ett brev till efter två dagar, och om de inte kommer tillbaka då så liksom antar jag att de har fått de här pappren. Och det har väl funkat ganska bra – ända till nu kanske när någon ringde till mig och sa ”Menar ni att ni har skickat det på posten?” och så litar de inte på posten längre.

Skratt

JESPER: Vi fick in en samhällsutveckling på ett intressant sätt där, ja.

Skratt

LENA: Ja, och då kan man ju reflektera över det här, om man tänker på till skillnad från Snabbare lagföring där vi har fått en annan form av delgivning, att det där med förenklad delgivning, ja, hur bra är det där egentligen? Alltså, jag har rätt att säga så här ”Jag vet att Christopher har fått det här”, fast det kanske han inte har. För det kan jag ju många gånger tro att det kanske de inte har faktiskt. Posten kanske går till någon kompis som inte skickar tillbaka den, eller så där. Men i det här fallet så, då kan man säga har vi gått ännu längre här då? Ja, det har vi ju. Då har vi ju lagt ansvaret på den här personen i stället, att du får ta ansvar för att ta reda på vad som händer i ditt mål. Och det kan ju kännas lite grymt så där men å andra sidan så tror jag att om man frågar polisen – du får rätta mig om jag har fel, Jörgen – att om du vill ha det här hem till dig, vill du ha det på e-post eller vill du ha det i ett vanligt brev? Och då säger väl de flesta e-post. Då gör ju i så fall domstolen så att vi skickar det på e-post. Så det är ju väldigt få personer som kommer till domstolen och frågar ”Finns det några handlingar till mig här?” Och jag tror att i dag öppnar de flesta personer sin e-post på ett annat sätt än man kanske gör med ett kuvert som kommer från en domstol. Jag tror att vi har höjt rättssäkerheten där, tror jag.

Musik

JESPER: Ulrika, advokatperspektiv på det som Jörgen och Christopher och Lena har börjat tala om, om vi pratar om snabbspåret. Vad tänker du kring de här frågorna?

ULRIKA: Alltså, saken är ju den att egentligen kan jag inte tänka så särskilt mycket mer än det som Advokatsamfundet tänkte när man lämnade remissvaren på det här. Och skälet till det är att jag bara har haft ett endaste mål.

JESPER: Okej.

ULRIKA: Det jag gjorde var att jag gick ut – det finns någonting som heter Stockholms försvararkollegium där vi är de aktiva försvarsadvokaterna – så jag gick ut med en fråga och bad att mina kollegor skulle säga hur många mål de har hanterat i snabbspåret. Vad har deras klienter haft för uppfattning och vad har de själva som försvarare haft för uppfattning? Och då fick jag två svar.

JESPER: Du fick två svar?

ULRIKA: Och det är jättemånga som är med i det här. Det ena svaret, det var från en advokat som hade varit med i remissomgången, som inte hade haft några sådana mål men tyckt till om remissen från samfundet. Och den andra var en advokat som berättade att han hade haft ett sådant mål, och då var han privat försvarare till en klient som han kände sen en lång tid tillbaka. Då berättade han att i det här enda polisförhåret som hade hållits med hans klient så hade inte advokaten närvarat men då hade klienten ”erkänt”, inom citattecken, skriver den här advokaten. När man sen kom till huvudförhandlingen så visade det sig att det hade varit en ganska förvirrad situation och han hade erkänt de faktiska omständigheterna. Men det var ju inte ett juridiskt erkännande. Och då ledde det här till, enligt den här advokaten, det ledde till en frikännande dom. Det är den erfarenheten vi har och det måste ju bero på att det inte är många advokater inblandade i de här målen.

JESPER: Vad säger Lena, eller Christopher?

CHRISTOPHER: Nej, alltså eftersom det är brott av enklare karaktär så är det få mål, skulle jag säga, där man har rätt till en offentlig försvarare.

ULRIKA: Är det många som begär sin egen advokat eller?

CHRISTOPHER: Det kanske Jörgen vet mer om hur det är ute, eftersom förhören oftast hålls direkt vid brottstillfället.

JÖRGEN: Ja, men det är som du säger att oftast... det vanligaste är att förhör hålls på plats, och så vidare. Men sen kunde vi se, nu har ju försöksverksamheten vuxit en del från och med årsskiftet när vi har hela vårt polisområde in i det. Men under det här första året när det var tre lokalpolisområden, som det heter, som var inblandade så kan man väl säga att de här fallen där man inte velat uttala sig på plats utan har... att man vill ha förhör med en advokat och så, då erbjuder vi ett sådant förhör helt enkelt. Då har vi även där ett system för det, alltså ”men då är du välkommen på...”.

ULRIKA: Men trillar man då ur snabbspåret eller är man fortfarande inne i det?

JÖRGEN: Nej, man är fortfarande inne i det på ett sådant sätt att då får man komma på... Då erbjuds man en förhörstid och så vidare och så får man ta med sig sin försvarare.

ULRIKA: Som givetvis har all tid att komma i övermorgon när man sitter i huvudförhandling. Jag antar att det kan bli lite...

JÖRGEN: Ja, men det är inte så tajt, det pratar vi inte om utan här pratar vi om en vecka.

ULRIKA: Det var ju det som framkom i remissvaren från samfundet, att i våra kalendrar är det oftast väldigt, väldigt mycket i två veckor, sen är det inte så mycket, för det packas på hela tiden. Och när man får in ett sådant uppdrag så är ju problemet om det är en klient som man har en relation till och klienten har ett förtroende för en, som säger ”Jag vill att min advokat ska vara med”. Och ringer då Polisen, eller kallar en till ett förhör i övermorgon, är det jättebra att allt går snabbt men det är inte sannolikt att man kan medverka vid ett sådant förhör. Och heller inte

sannolikt att man... Eller sannolikt, det vet man ju aldrig. Men oftast så är ju kalendern väldigt packad och man ska upp i en huvudförhandling. Då måste man säga till sin klient att ”Tyvärr måste det bli en annan advokat”, och det kan ju rucka klienternas förtroende för rättssystemet också. Det är jättebra att det går fort men jag tappar ett, två, tre fotfästet här därför att jag har inte den advokaten som jag är van att förlita mig på.

JESPER: Och vi är redan inne i frågor som handlar om delar som man kan se, möjligen, vad kan göras annorlunda eller vad kan man ta hänsyn till? Men om vi håller oss kvar just kring försöksverksamheten såsom den har sett ut fram till nu. När det gäller nyttor eller effekter, jag tänker att det som är intressant i det här är för de som är tilltalade, eller de som är målsäganden i de mål som har varit aktuella. Lena, ur domarperspektiv, ser du några direkta...

LENA: Ja, det jag minns från de tillfällen jag har haft det här, det är ju att dels känns det som att personerna verkligen har minnesbilder kvar. Ur vårt perspektiv är det ju massmål och kanske även för en del vittnen som är butikskontrollanter på stora varuhus som har sådana här ringa stölder som de bevittnar varenda dag. Det är klart att som domare när man sitter i ett sådant mål och det har gått sex månader, då har jag kanske känslan av att de faktiskt inte minns. Och det kan de inte göra utan de har ju läst på i sina handlingar. Här var det någon person som man kände att han kommer ihåg det här ”Jag kommer ihåg det, det var killen i röd jacka för två veckor sen, eller tre veckor sen”, och det känns ju tillfredsställande. För vi vet ju att varje gång som du tänker på en sak så gör ditt minne om det.

JESPER: Är det någon skillnad när vi pratar om... för här är det ju mängdmål. Här är det enklare brott. Om man jämför minnesbilderna i samband med ett enklare brott eller i samband med ett grövre brott. Har det någon betydelse för hur...?

LENA: Nu är ju inte jag minnesforskare förstås men...

Skratt

LENA: Nej, men å andra sidan så jobbar vi ju jättemycket med folks minnen och minnet är ju inte särskilt bra hos oss människor. Det vet vi ju. Det är ju troligen på det sättet att du kommer ihåg en traumatisk händelse mycket, mycket mer eller på ett annat sätt än du kommer ihåg någonting som för dig är en vardagshändelse. I just den här typen av mål är det ju många vittnen som det är vardagshändelser för, och då tror jag att det är bra. Å andra sidan om det är ett vittne där det inte är en vardagshändelse, då är det ju samma sak att det är lättare att komma ihåg. Det är också, tror jag, skönt att få det här avklarat, att du får gå till domstolen och vittna. Kanske mer villig att komma dit än om det hade tagit sex månader.

ULRIKA: Det tror jag också för den tilltalades del.

LENA: Ja.

ULRIKA: För ibland har man ju mål som inte är av den här grövsta kalibern och då träffar man ju sin klient på kontoret – och nu pratar vi inte snabbspåret utan mer om hur det känns – och det kanske har gått två och ett halvt år sen det där olaga hotet och någonting. Och då beskriver de ju hur de har haft ångest under hela den här tiden varenda gång brevbäraren kommer och det rasslar till i brevlådan. Därför att man hyser en from förhoppning om att det inte händer någonting med det här, att det här bara kommer att glömmas. Och man vill heller inte söka upp polis och åklagare eller domstol, men man har haft jätteångest för ett, i vår värld, inte så himla allvarligt brott och kanske inte någon allvarlig påföljd. De personerna tror jag skulle mått jättebra av att få en snabb prövning.

LENA: Ja, för jag hade något fall där det var en kille som hade blivit anklagad för rattfylleri och det var ett rattfylleri på fängelse... så att man får fängelse för det. En lite allvarligare form. Och där hade... Det var ett ganska få antal veckor som han hade... han hade också en försvarare med sig och han hade fått gå till frivården och fått en utredning därifrån, och han fick sitt straff. Och jag uppfattade i alla fall att han kände sig väldigt lättad. Nu kunde han avtjäna det här straffet och så var saken ur världen.

JESPER: Jörgen, du ville komma in med...

JÖRGEN: Ja, men det var väl egentligen det perspektivet som Lena tog upp precis, alltså, hur det här kan påverka någons sociala situation. Och vi pratar ju många gånger om att när det gäller den här typen av brott så kan det också vara sådana som återfaller i brott. Jag tänker speciellt rattfyllerier och så vidare. Det kan ju finnas en annan problematik bakom som gör att man kör rattfull helt enkelt. Då är det klart att det här blir ju ett sätt att kanske bryta någonting som kanske på sikt hade kunnat eskalera. För det kan ju påverka så att man tappar körkortet och förlorar jobbet och så. Då är det klart att få gå och vänta i de här 22–23 veckorna, som vi har haft som någon form av grund från början när det gäller den här typen av ärenden, det är ju inte riktigt rimligt i alla delar, kan man lugnt säga. Sen tänker jag, ett annat perspektiv som finns på det här också. Vi var inne på det här med ringa stöld som för gemene man heter snatteri, eller hette. Det är ju också utifrån... Många gånger kanske det är en butikskontrollant men det kan också vara en butiksinnehavare närvarande, och att man då på plats får ta del av att ärendet i stort sett görs klart där – och att man kanske även förmedlar en bot till den här misstänkte som kanske också är någon som har varit ett problem där tidigare. Det är också en ganska tydlig signal till samhället och i det här fallet då anmälaren, eller målsägaren, eller hur man ska se det, att det faktiskt händer någonting med det här ärendet.

LENA: Men det här är också baksidan då. Att om man är på Åhléns City och har tagit någonting, och så kanske man faktiskt inte riktigt har begripit om det är så att man får passera genom olika kassaspärrar och avdelningar. Sen så grips man och så kallas polis till platsen. Då är det så här ”tjopp, tjopp, tjopp” och så kan du få betala böter och så är du av med det här. Och så känner man att: Vad som helst, bara jag är av med det här för det här är det värsta jag har varit med om. Gud så förnedrande och hemskt! Och så erkänner man just de faktiska omständigheterna men det kanske juridiskt sett är så att man egentligen inte har begått ett brott. Då blir man lagförd och man får betala de här böterna och då har man ju erkänt någonting som juridiskt sett kanske faktiskt inte är ett brott. Det är ju en risk.

JÖRGEN: Ja, så är det ju. Det är ju någonting som vi... Det är ju där vi har byggt in lite grann i den här metoden också, att vi har den här tvingande kontakten mellan patrullen och en förundersökningsledare. Så sådant här som kanske tidigare avhandlades på plats av en patrull och så vidare och sen avrapporterades lite senare, det sker ju i mycket mer, skulle jag vilja säga, kontrollerad form. En tidig kvalitetssäkring i och med att vi har det här upplägget kräver att vi måste göra rätt saker. Det här har vi också tagit med i utbildningen av yttre personal och av förundersökningsledarna kring det här vad som är våra vanligaste fel och briser i vad vi gör. Och hur vi just, det du beskriver, det här med kassalinjen och så vidare, att vi tar höjd för de här delarna är enormt viktigt. Det ser vi också att kvalitetsmässigt håller de här ärendena som vi har haft i försöksverksamheten väldigt hög kvalitet, om vi ser till måttet att vi har mycket färre ärenden tillbaka från åklagare för komplettering och så där.

ULRIKA: Det är ändå intressant för mig, för jag tänker på att det enda svaret jag har fått från en advokat, där ledde det till en frikännande dom förvisso – men vi vet ju, eller jag vet i alla fall inte vad de tilltalade egentligen... även om det finns bra utbildning på plats, man har en kontakt med förundersökningsledaren, det kanske utreds också när det gäller frågor kring uppsåt och avsikt och allt det här – men den känslomässiga befrielsen när man är gripen i att bara få sticka därifrån och glömma allt och gå hem och slippa, som gör att man erkänner, den finns ju fortfarande kvar oavsett vilken hög utbildning man än har. Och det har inte jag någon aning om vad de tilltalade i efterhand tycker om det.

JESPER: Mycket spännande diskussioner som vi också kommer inom kort, inom några minuter komma tillbaka till. Men jag tänkte också för lyssnarna som inte fullt ut har koll på alla delar som rör det här förändrade arbetet med snabbare lagföring, Christopher, för domstolens del, vad finns det som är intressant att lyfta i vad ni får göra annorlunda jämfört med tidigare i samband med Snabbare lagföringsprojektet?

CHRISTOPHER: Ja, men det som är en effektivisering för domstolen är just det nya delgivningssättet. Att vi inte behöver få ett bekräftande från den tilltalade att han eller hon har mottagit handlingar eller stämningsansökan från oss. Så det är klart att det innebär en

effektivisering. Vi märker också att det är lättare att få tag på både vittnen och målsägande. För även de har oftast fått information från polisen på plats när huvudförhandling kommer att äga rum. De är inte delgivna, de har inte bekräftat att de har tagit emot någon kallelse men de vet ändå om, vilket ändå gör de ändå i förhand, innan vi kontaktar dem, kan börja förbereda sig för att den här och den här dagen kommer jag att behöva gå till domstol och vittna. Så det är också en stor effektivisering och tidsvinst för domstolarna som givetvis skapar utrymme att jobba mer med andra mål och ärenden där vi behöver fokusera på att delge människor och få dem att bekräfta mottagande av handling helt enkelt.

ULRIKA: Får jag fråga, har det blivit mindre inställda mål?

CHRISTOPHER: Eh....

ULRIKA: För det är ju ett problem när det inte dyker upp folk.

CHRISTOPHER: Det är ju ett problem. Sen så ska man komma ihåg att det har blivit fler mål också på grund av det här. Det är ju så att tidigare kunde en person begå kanske en, två, tre, fyra ringa stölder eller snatterier, som sen... det låg hos Polisen i några veckor, det låg hos åklagaren någon vecka och det hann begås nya brott innan det skickades in till domstolen. Vilket gjorde att när vi väl får in det så kommer det in som ett mål även om det är en eller tre eller fem gärningar eller tillfällena man har snattat något. Nu kommer det in fem mål i stället om det är fem gärningar, vilket då betyder att det blir fler mål. Huruvida det på helheten har minskat inställda förhandlingar, det vågar jag faktiskt inte svara på.

JESPER: Och man ska väl skjuta in här också att det här är en försöksverksamhet i ett pågående projekt och det ska analyseras och utvärderas enligt konstens alla regler. Det arbetet ligger ju en bit fram i tiden och samtalet nu utgår ifrån läget här och nu. Men det får ju visa sig också vad det handlar om för effekter i praktiken.

Musik.

JESPER: Men de här bitarna som vi kom in på, Ulrika, du sköt in perspektiv också från advokathåll och frågor som gäller rättssäkerhetsaspekter. De här bitarna som handlar om... det man kan fundera på är att snabbare lagföring handlar om en effektivitet i den bemärkelsen att man kortar... man vill korta tiden från att ett brott, ett misstänkt brott har begåtts till att i det här fallet när det går hela vägen till domstol, att den tiden ska kortas ner. Det är effektivitet och rättssäkerhet. Vad tänker ni? Ulrika, du får gärna börja här med de delar som kan vara intressanta.

ULRIKA: Ja, det är lite för att återknyta till det vi var inne på tidigare. Det finns ju inget från ett advokatperspektiv, vi har ju ett klientperspektiv. Vi försöker ju så gott vi kan att sätta oss in i deras situation och jag kan ju inte se att det skulle vara på något sätt felaktigt att försöka få en huvudförhandling, eller att man blir böteslagd, att det går fort. Det finns inga skäl till att hålla på och dra ut på plågan.

JESPER: Nej.

ULRIKA: Men problemet blir ju det här lite kring att kan man få en advokat, har man koll på läget, har man erkänt saker som kanske egentligen inte är riktigt juridiskt erkända? Och känner man just att man vill bli av med saken och accepterar, då hamnar man i belastningsregistret och kanske i egentligen ska man inte hamna där. Och det kan få enorma konsekvenser för en ung människa till exempel, att hamna i belastningsregistret, som inte har något arbete eller ska söka arbete. Så det finns ju alltid risk om man inte har kunnat konsultera sin advokat, eller en advokat, för man kan ju inte juridiken och det är ju det vi är till för. Det är bra med effektivitet, det vill säga att det är bra att man ska slippa plågas länge, men vad som kan vara baksidan är just att man kanske inte riktigt har koll på det juridiska läget vilket kan få väldiga konsekvenser.

JESPER: Jag tycker att vi släpper in Jörgen här. Vad tänker du utifrån det som Ulrika lyfter?

JÖRGEN: Nej, men det är ju klart, det är ju som jag var inne på tidigare också, att det är ju klart att stor del av fokuseringen här är ju att hålla en hög kvalitet på det vi gör givetvis. I och med att i den här verksamheten lägger vi ju mycket mer egentligen ansvar tidigare i kedjan, och helt enkelt i

flera delar. Så den är ju superviktig. Men det är därför vi försöker ha den här tidiga kvalitetssäkringen också. Sen tänker jag att om man jämför med dagens, om man tittar utanför försöksverksamheten och hur ett sådant här ärende hanterats tidigare, så tänker jag att den situation som en misstänkt i det här fallet kanske befinner sig i – i ett lager på något varuhus någonstans där man har blivit gripen av någon vakt – den är i stort sett densamma. Och man kan ju fortfarande erkänna allt på plats bara för att komma därifrån. Den fanns ju redan tidigare. Men här tänker jag, att här har vi ju ett arbetssätt och en metod där vi nogsamt går in på vad säger den misstänkte för någonting? Vad säger vittnet och kanske butikskontrollanten? Är alla de här bitarna med? För vi strävar ju efter att verkligen kunna följa upp ärendena på ett sådant sätt att vi jobbar med just den här återkopplingsdelen och då är vi väldigt måna om att vi inte vill ha tillbaka ärenden som vi ser att där har vi gjort fel. Och det här bygger ju också hela tiden på ett lärande där vi ser att de yttre poliserna blir duktigare och duktigare. Så den här coachningen, behovet blir mindre och mindre vilket gör att... och det skulle jag nog säga snarare rättssäkerheten, att jobba på det här sättet, att faktiskt tänka mer på de här bitarna i tidigare skede.

ULRIKA: Där känner jag så här ”Uhhh”.

JÖRGEN: Det spiller över kanske även på andra ärenden också.

ULRIKA: Men det blir ju att polisen då på plats coachade och utbildade, det är jättestor positivt i alla avseenden, men att man gör någon typ av inom citattecken ”objektiv” bedömning av detta erkännande då. Det är domstolen som ska göra det. Där finns det en risk.

JESPER: Ska vi släppa in Lena också. Vad tänker du som domare när du hör?

LENA: Jag tänker i de fallen som Ulrika beskriver, de kommer ju aldrig till domstolen. De har stannat tidigare.

JESPER: Ja, de har stannat tidigare.

LENA: Och i dag stannar de kanske ofta på strafföreläggandenivå, om man tycker att det där är så obehagligt att då betalar man in sina böter. För när det kommer till oss, vi har ju inget intresse av att fria eller fälla, det är ju inte domstolens roll utan vårt intresse är ju att vi ska genomföra den här rättegången. Och den som har varit på den ska känna att jag fick en rättvis rättegång. Nu är det ju, kan jag säga, många av de här personerna som inte kommer till domstolen och då dömer vi utan att de är där i de allra flesta fall.

ULRIKA: Ja, det är därför det kanske också är svårt att veta hur mycket inställda förhandlingar det blir eftersom de är delgivna...

LENA: De här förhandlingarna ställer vi ju inte in särskilt ofta, det gör vi inte.

JESPER: En aspekt som jag har funderat på också, när det gäller försöksverksamheten Snabbare lagföring, så bygger den... den bygger ju på samverkan myndigheter emellan. Domstolens... Vi talar också om att domstolen är oberoende, domstolen måste framstå som oberoende. Finns det några utmaningar där när det gäller å ena sidan samverkan och å andra sidan oberoendefrågan? Den frågan lämnar jag till Lena här. Vad säger du?

LENA: Jo, men det gör det alltid och därför är det viktigt att vi använder oss av rätt ord, vi säger samverkan, det är inte samarbete. Och vi försöker alltid ta med advokater och där är svårigheten att advokater är inte ordnade i något... ni jobbar inte tillsammans, som Ulrika säger, utan ni har olika nätverk som vi kan använda oss av. Där blir det ju myndigheterna som får det här regeringsuppdraget och som då samverkar. Det känns ju som att vi gör det på ett... Vi diskuterar ju aldrig på ett möte hur vi ska få någon fälld. Det handlar ju aldrig om det.

Skratt

LENA: Och det är viktigt att komma ihåg, för det skulle man kunna tänka sig, att där sitter de och försöker få människor fällda för brott. Det handlar ju om arbetsmetoder. Att få så bra underlag som möjligt för att få i gång den här processen så att den ska rulla. Och där är det ju många myndigheter – det är viktigt att säga här – än bara Polisen och domstolen, utan det är ju Rättsmedicinalverket och åklagarna och fler med det som ingår i den här kedjan. Jag tänkte kanske

från början att det är väl inte så besvärligt det där. Domstolen... Vi behöver bara ha någon dag som vi kan ha rättegångar, men så enkelt är det inte. Det tycker jag att man ska framhålla i det här projektet, att det kräver väldigt mycket samverkan. Det är många småfrågor som ska lösas, många praktiska...

JESPER: Kan inte du och Christopher, och Jörgen också, när vi pratar om... så att man förstår också, vad är det i praktiken det handlar om när vi pratar om samverkansfrågor? Både er emellan och som du säger med Rättsmedicinalverket och så vidare.

CHRISTOPHER: Dels så har ju både Solna tingsrätt och Attunda tingsrätt hjälpt till att vid Polisens utbildningar förklara och visa hur domstolen jobbar när det kommer in en begäran om framställan om offentlig försvarare, alltså när den misstänkte har begärt en advokat helt enkelt. Vad är det vi tittar på, hur jobbar vi, hur ska vi säkerställa att vi gör så snabb återkoppling till Polisen som möjligt när vi fattade beslut i den frågan? Också en fråga som vi diskuterar dagligen, och senast på ett möte som jag hade här på förmiddagen, det är ju bokningen av den här huvudförhandlingen eller bokningen av rättegången. Där är det mycket praktiskt som ska lösas. Vi har inga gemensamma IT-system utan vi får prata med varandra. Hur många tider kan vi boka? Kommer alla förhandlingar som bokas bli av? Det vet vi inte. Och var ligger medeltalet ungefär, hur många förhandlingar kan vi utgå ifrån kommer kunna bokas och så där? Så det är mycket praktiskt. Mycket praktiska frågor också kring återkoppling, och det var Jörgen inne på också, att för poliserna som gör det här ingripandet på gatan är det väldigt viktigt att veta: Hur gick det sen då?

JESPER: Varför är det så viktigt?

CHRISTOPHER: Varför är det så viktigt, Jörgen?

JÖRGEN: Nej, men alltså, jag tänker så här att alla som är inblandade i en sådan här händelse, ett brott och det har hänt någonting, man påverkas på olika sätt. Jag tror att alla som är inblandade vill ha ett avslut på något sätt. Så är det givetvis också för poliser. Man undrar ibland vad som hände med den där killen eller henne, eller vad det var för någonting, det kan finnas massor av olika aspekter i det där. Och ibland är man ju själv kanske, att man i samband med ett ingripande har blivit utsatt för något brott. Så det kan finnas många olika aspekter men det är mycket det. Sen också det här att man ser det som ett lärande. Man vill bli bättre på det man gör i sitt jobb och då vill man gärna se vad slutprodukten blev, om man får använda det uttrycket.

JESPER: Jo, men det får man göra i Domstolspodden.

Skratt

JÖRGEN: Nej, men helt enkelt så, man behöver inte göra det mer komplicerat.

LENA: Det kan man väl säga att jag har ju brunnit för de här frågorna sen 90-talet. Och vi har försökt många gånger att göra sådana här projekt med snabbare lagföring. Jag var lite skeptisk till en början för vi har försökt så många gånger och inte lyckats med detta. Men jag tror att tekniken hjälper oss där, att polisen också få en återkoppling. Det blir roligare att göra ett jobb om man vet "Hur gick det? Vad var min roll i det här och vad blev det för någonting? Vad blev produkten?"

JESPER: Och då blir jag nyfiken, Lena, för när du säger att du har brunnit för de här frågorna sen 90-talet, vad är det ur ditt domarperspektiv som är viktigt just med det som nu är kopplat till Snabbare lagföring? Vad är poängen?

LENA: Ja, det är väl att använda statens resurser på bästa sätt. För man kan ju tänka så här att om det vore så att det tar 22 veckor, säger vi, och att det sitter någon och funderar på det här i 22 veckor och det kanske blir väldigt genomtänkt. Så är det ju inte. Utan av de här 22 veckorna så kanske det är 20 av dem där det bara ligger i en hylla. Plus att det har gått från olika människor som har tittat på samma sak flera gånger. Då har man tagit en massa resurser som man kan använda till någonting annat. Det finns ju massor av jobb som vi vill ägna oss åt och vi vill inte att det ska ta jättelång tid. Det är den här väntetiden som är, plus att vi också vill, eller jag vill, att alla i den här kedjan ska göra sitt bästa. Och det tror jag att man gör om man får veta vad är min roll, vad är det jag gör och vad har det för betydelse? Förr kunde vi inte skicka några e-

postmeddelanden till den som hade gjort ett ingripande eller en åklagare, eller vad det nu var. Det var väldigt omständligt, och det gick överhuvudtaget inte att nå utredande polis. Men i dag är det ju väldigt smidigt.

JESPER: Ulrika, utifrån...

ULRIKA: Jag tänkte fråga... eller det fanns ju farhågor från samfundet när det gällde Rättsmedicinalverket, att det skulle kunna vara så att snabbspårspersonerna gick före i kön om man jämför med de som sitter frihetsberövade. Vet ni hur det har gått med det?

JÖRGEN: Nej, som sagt, de är ju uppmärksamma de här ärendena utifrån att det är snabbare lagföring helt enkelt. Men det handlar ju mycket om för att kunna mäta tiden så. Det finns ju en aspekt, inte att de konkurrerar ut liksom grövre brott på det sättet men det finns givetvis en aspekt i en framtida hantering kring det här med volymer, och som du säger att det har blivit fler ärenden och så. Den finns ju med där. Men vi har ju även då NFC som är en del av Polisen...

JESPER: Nationellt forensiskt centrum.

JÖRGEN: Precis. Tack.

ULRIKA: Men på något sätt känns inte NFC kompatibelt med någon typ av snabbhet.

Skratt

JÖRGEN: Jo, då kan jag ju kontra där och säga på en gång att när det gäller NFC så har de hittat ett... så har de en väldigt bra hantering, och hade redan innan försöksverksamheten på just de här enklare analyserna, där man har en bra och snabb hantering helt enkelt.

LENA: Och det är väl viktigt att det följs upp.

JESPER: Det har ju inte jag koll på, men månne är det här frågor som i den utvärdering och genomlysning av försöksverksamheten som kommer, kommer att tas upp i flera dimensioner?

LENA: Ja, men det tror jag. Brottsförebyggande rådet är ju där och de hjälper ju oss med den här. De har ju det uppdraget att följa upp detta och tittar säkert på den frågan.

ULRIKA: Jag skulle säga att de är inte riktigt med i samma gren som snabbhet, på NFC. De jobbar som... jag kan inte ens uttrycka det i ord, men de har extremt svårt att hantera alla de här ärendena som kommer in. Just nu är det väldigt, väldigt långa väntetider. Och jag beklagar de människorna som faktiskt jobbar där, att de inte har fått mer resurser. Man hoppas ju att det kanske leder till en – det har man ju tittat på bakåt – men att det kanske leder till det, om man nu kommer att genomföra det här permanent, att man också tittar på Rättsmedicinalverket och NFC.

LENA: Att där behövs det resurser ja.

JESPER: Jag tänker att det var en bra övergång här till ett lite framåtblickande också utifrån där vi står nu. Ni står i en försöksverksamhet som pågår och som ska utvärderas. Och den analysen får man ju se vad den säger, men utifrån era erfarenheter och tankar kring arbetet med snabbspårverksamheten, vad tänker ni kring det här? Spontana reflektioner utifrån nuläget. Lena?

LENA: Att det är jättebra.

JESPER: Varför?

LENA: Ja, för att det känns som att det är bra för alla som deltar i detta, att det går snabbare. Och vi på domstolen har inga större bekymmer. Vi kan öppna upp fler dagar där det kan komma in mål. Jag tror att all har någonting att vinna på detta.

JESPER: Jörgen?

JÖRGEN: Nej, men vi är väldigt positiva så här långt utifrån det vi kan se. Sen hade vi ju en diskussion tidigare här kring det här med resultat, effekter och att mäta och så vidare. Där kommer vi att få mera kring, utifrån BRÅ:s utvärdering och den delen. Men det vi kan se så har

den en positiv effekt på den verksamheten som vi bedriver och just att vi tittar på hela kedjan. Det skulle jag vilja ta upp egentligen, att när vi pratar om RMV, NFC och så vidare, det är ju uppbyggt på det här sättet att vi faktiskt nu har fått ett perspektiv på hela rättskedjan där det är så att alla de här länkarna är viktiga för att det här ska fungera. Och det är ju en skön känsla som jag känner att vi har fått lite grann också bland vår personal. Just att man tänker några steg längre: Vad gör jag här på plats och hur påverkar det vidare hantering? Och så vidare.

JESPER: Ulrika?

ULRIKA: Ja, jag känner ju att jag inte har så där jättemycket att bidra med mer än att alltid sitta som en irriterande fästing här i bakhuvudet på alla människor när det gäller rättssäkerhetsfrågor.

Skratt

ULRIKA: Och så länge man har med det, vilket det finns att man har ju den aspekten med, så kan jag ju inte säga att det är något problem med att det går fort. Vad som ska bli intressant med BRÅ:s rapport är ju att se hur de tilltalade tycker att de har kommit till tals. För där sitter jag ju, som egentligen är den som företräder dem, helt utan information eftersom jag då bara har känt till två ärenden.

LENA: Och vi pratar ju inte heller med de tilltalade. Om de inte ringer spontant och säger något.

JESPER: Nej, men precis. Och Christopher?

CHRISTOPHER: Nej, men jag tycker att det finns tydliga positiva effekter för samhället i stort, för rättskedjan och för den enskilde. Det fallet som Lena berättade om här med någon som var väldigt glad och kunde ta sin dom och kunde ta den påföljden, det straffet och sen faktiskt gå vidare och inte sitta och vänta de här 22–23 veckorna. En av de absolut snabbaste registreringar vi har från gärning till dom, på Solna tingsrätt i alla fall, det är 11 dagar, inom ramen för den här försöksverksamheten.

JESPER: Vad rörde det sig om för brott då?

CHRISTOPHER: Ringa stöld. Snatteri.

JESPER: Ringa stöld?

CHRISTOPHER: Yes. Och visst, allt går inte så fort men jag tror att det finns ett väldigt mervärde för den enskilda och för hela rättskedjan. Sen är det också så att jag ser att den ökade samverkan som det här leder till, det är nödvändigt för oss på domstolen att prata med Polisen, att prata med åklagaren, att prata med frivården och kriminalvården kring olika frågor. Då ger det också en ökad förståelse för varandras roll. Det ger en ökad samverkan som man kan använda inom andra områden också. Kontaktvägarna oss emellan har på något sätt förkortats. Jag kan ringa upp en åklagare, som i och för sig jobbar mycket mer med snabbare lagföring, i någon annan fråga och bli hänvisad till rätt person på myndigheten. Så det är också ett mervärde av det här.

ULRIKA: Jag ska säga att ni är jättevälkomna också att ringa till oss.

LENA: Det gör vi.

CHRISTOPHER: Det ska vi komma ihåg.

Skratt

LENA: Men man skulle kunna hoppas att man kan tänka så som person, att jag vill inte bara erkänna det här, för även om jag inte gör det så tar det inte en evighet innan den här rättegången blir. Att man kan tänka så.

Musik.

JESPER: Bra avrundning i de frågorna också. Och som sagt, framtiden är oskriven. Ett gammalt Joe Strummer-citat där, "the future is unwritten".

Skratt

JESPER: Så fick vi in lite populärkultur också i Domstolspodden, det är kanske första gången. Och sista måne. Men Domstolspodden på temat Snabbare lagföring har kommit till sitt slut i dag. Jag skulle vilja säga jättestort tack för att du ville vara med i Domstolspodden, Jörgen Nilsson, Polisen.

JÖRGEN: Tack så mycket för att jag fick komma hit!

JESPER: Christopher Cameron, verksamhetsutvecklare Solna tingsrätt, tack för att du var med i Domstolspodden.

CHRISTOPHER: Tack själv!

JESPER: Ulrika Borg, advokat, Krim Advokater. Jättetack för att du kom till Domstolspodden!

ULRIKA: Ja, det var spännande att få sitta här och höra lite mer kanske om det här snabbspåret faktiskt.

JESPER: Ja, och det var inte bara så att du satt och lyssnade. Det har varit jättekul att höra de perspektiv som du har lyft här också. Väldigt bra! Och Lena Egelin, Solna tingsrätt, domare och domstolschef. Tack för att du kom och var med i Domstolspodden och pratade om Snabbare lagföring.

LENA: Tack för att jag fick vara med!

Musik

Med det sagt så säger Domstolspodden tack för i dag. Och till er lyssnare som har tankar, funderingar, synpunkter och vill komma i kontakt med oss i redaktionen, så får ni jättegärna göra det. Ni kan antingen gå in på Domstolspoddens Facebooksida, sök på Domstolspodden på Facebook så kommer ni rätt. Eller gå den gamla vanliga vägen via e-post och då kan ni mejla domstolspodden@dom.se.

På återhörande!

Musik